

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Gmina Czechowice-Dziedzice chroni powietrze

Dwa tysiące nowych drzew zostanie posadzonych w tym roku w Czechowicach-Dziedzicach w ramach projektu „Z zapalem przeciw zmianom klimatu - zielono-niebieska infrastruktura w Gminie Czechowice-Dziedzice”, dofinansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i z budżetu państwa.

Będą to tzw. zielone wyspy, czyli nowe zadrzewione tereny, odgrywające ważną rolę w śródmiejskim środowisku i służące m.in. poprawie jakości i ochronie powietrza.

Jednym z najpoważniejszych problemów współczesnego świata jest zanieczyszczenie powietrza, wpływające niekorzystnie na zmiany klimatu, pociągające za sobą wzrost globalnych temperatur, topnienie lodowców, zmianę rozkładu opadów i wzrost poziomu mórz. Aby spróbować złagodzić zmiany klimatu, należy z jednej strony zmniejszać ilość emisji gazów cieplarnianych, a z drugiej - aktywnie podejmować działania na rzecz wspierania naturalnych mechanizmów oczyszczania powietrza.

Smog, oprócz tego, że niszczy klimat, ma również zatrważająco szkodliwy wpływ na zdrowie człowieka. Przyczynia się do rozwoju wielu chorób, a długotrwałe przebywanie w zanieczyszczonym powietrzu wpływa negatywnie na funkcje i stan organizmu. Walka ze smogiem - słusznym utożsamianym w dużym stopniu z tzw. niską emisją - jest kluczowa dla poprawy jakości powietrza, którym oddychamy, w tym w szczególności dla kondycji naszych płuc. Ale ograniczenie szkodliwej emisyjności budynków i środków transportu nie wystarczy, aby móc oddychać czystym powietrzem - należy również zadbać o wspieranie zielonych płuc naszej planety, czyli działać na rzecz poszerzenia obszarów zadrzewionych - lasów i parków, a zwłaszcza tych terenów, w otoczeniu których mieszkańcy przebywają najbliżej, czyli zielonych obszarów śródmiejskich.

Zielone wyspy

Gmina Czechowice-Dziedzice podejmuje szerokie działania mające na celu ochronę powietrza. W ramach obecnego, „klimatycznego” projektu wyrazem tych działań są między innymi wspomniane na wstępie zielone wyspy. Powstaną one na terenach wyłączonych z jakiegokolwiek działalności gospodarczej, więc posadzone na nich drzewa mają szansę dożyć tam sędziwego wieku. Będą to rodzime gatunki drzew liściastych i iglastych, w tym również gatunki biocenotyczne stanowiące pokarm i miejsce bytowania zwierząt, takie jak jarząb pospolity, lipa, głóg, wiśnia ptasia czy jabłoń dzika. Zostaną nasadzone na sześciu gminnych działkach o łącznej powierzchni blisko 4 hektarów (przyległych do ulic: Cmentarnej, Świerkowieckiej, Wierzbowej, Wodnej, Zajęczej i Starowiejskiej).

Przetarg został ogłoszony w grudniu 2022 roku, a realizację zamówienia zaplanowano do połowy kwietnia 2024 roku. Założenie zielonych wysp ma na celu zwiększenie powierzchni zielonych, wsparcie bioróżnorodności oraz poprawę jakości powietrza na terenie Gminy Czechowice-Dziedzice.

O projekcie

Przypomnijmy, że Czechowice-Dziedzice znalazły się w elitarnym gronie 19 miast i gmin, którym udało się pozyskać środki z Funduszy Norweskich i EOG na realizację projektów łagodzących skutki zmian klimatycznych oraz adaptację do nich. Dzięki sięgającemu blisko 10 milionów złotych dofinansowaniu z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 - Program „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu”, w ciągu najbliższych czterech lat na terenie gminy zrealizowane zostaną liczne inwestycje proekologiczne i przeciwpowodziowe.

Realizacja projektu przewidziana została na lata 2021-2024. Jego całkowita wartość to 13 377 083,93 złotych. Przy dofinansowaniu w wysokości 9 855 625,86 złotych (w tym

Jeden ze eko-słupków mierzący jakość powietrza w Czechowicach-Dziedzicach

dofinansowanie z MF EOG 8.377.281,98 zł, a z Budżetu Państwa 1.478.343,88 zł), gminie pozostaje sfinansowanie wkładu własnego w wysokości 3 521 458,07 złotych. W ramach projektu zaplanowano cały szereg powiązanych ze sobą działań. Dzięki skutecznej aplikacji gminy o środki projektowe powstają zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe, zielone wiaty przystankowe, ścieżka rowerowa oraz właśnie zielone wyspy drzew.

PONE, OZE i nie tylko

Gmina Czechowice-Dziedzice od lat realizuje liczne programy i projekty wspierające mieszkańców i gminne zasoby komunalne w inwestycjach termomodernizacyjnych i wymianie źródeł ciepła. Wystarczy wspomnieć chociażby wieloletni Program Ograniczenia Niskiej Emisji w Gminie Czechowice-Dziedzice, oferujący mieszkańcom dotacje do zakupu ekologicznych urządzeń grzewczych, czy program poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału Odnawialnych Źródeł Energii (m.in. paneli fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych itp.) w wytwarzaniu energii na terenie Gminy Czechowice-Dziedzice.

W ostatnich latach przeprowadzono również liczne termomodernizacje budynków gminnych, między innymi szkół i przedszkoli, budynków komunalnych, straży OSP czy Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. W wielu obiektach inwestycje i remonty gminne wiązały się ponadto z wymianą źródeł ciepła. Wspiera się także niskoemisyjność środków transportu publicznego, systematycznie inwestując wysiłek władz i służb miejskich oraz środki w zakup nowoczesnej floty dla Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach Sp. z o.o. w postaci autobusów hybrydowych i elektrycznych. Na ten cel również udało się skutecznie pozyskać środki zewnętrzne. Dzięki tym działaniom powietrze jest czystsze, a liczne gminne budynki generują znaczące oszczędności w budżecie gminy. Ponadto gmina od lat buduje przyjazny klimat dla nowoczesnych inwestycji, wspierając nowatorskie technologie i promując innowacyjność w przedsiębiorczości.

Jeszcze więcej zieleni w gminie

Trzeba podkreślić, że zieleni i drzewa to w Gminie Czechowice-Dziedzice nie nadzwyczajnego, bo to prawdziwie zielona gmi-

na. Szacuje się, że około 40% powierzchni zajmują tu tereny rolne, m.in. pastwiska, łąki, sady oraz pola uprawne i gospodarstwa ogrodnicze. Duży udział, bo około 16%, stanowią lasy (największe kompleksy leśne są zlokalizowane w okolicach Zabrzęga, Świerkowiec i Podraja). Wśród zbiorowisk leśnych dominują bory sosnowe, bory mieszane, grądy, lasy łęgowe, łągi topolowo-wierzbowe oraz zarośla wierzbowe. Ważnym elementem przyrodniczym jest również zieleń śródmiejska, która jest stale poszerzana. Tylko w ubiegłym, 2022 roku do użytku oddano dwa nowe parki - Park Świętej Barbary oraz Park Szwajcarska Dolina. W tym roku tę bogatą, „zieloną” przestrzeń wzbogacą dodatkowo wspomniane zielone wyspy.

Co to jest ślad węglowy?

Od wielu lat rządy, organizacje pozarządowe oraz przedstawiciele przemysłu i biznesu w krajach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego podejmują szeroko zakrojone inicjatywy zmierzające do redukcji emisji gazów cieplarnianych (jedną z takich inicjatyw są właśnie Fundusze norweskie i EOG). W ramach tych działań poszukiwano narzędzi, które określałyby wpływ danego produktu na środowisko. W ten sposób narodziła się idea śladu węglowego. Mianem tym określa się wyliczenie całkowitej emisji gazów cieplarnianych podczas pełnego cyklu życia tzw. produktu, rozumianego zarówno jako przedmiot, jak i... organizm żywy. Ślad węglowy wytwarzają bowiem nie tylko fabryki, środki komunikacji i budynki, ale również zwierzęta i ludzie. Jest to - przynajmniej do pewnego stopnia - zjawisko zupełnie naturalne, jednak rozwój demograficzny i gospodarczy znacząco zwiększyły obecnie jego globalny wpływ na klimat i planetę. By zmniejszyć i ograniczyć ślad węglowy - a więc swój wkład w globalną emisję gazów cieplarnianych, w szczególności dwutlenku węgla - można chociażby przestawić się na bardziej ekologiczne źródła transportu czy wytwarzania ciepła w swoim domu, na przykład rezygnując z samochodu lub wymieniając kocioł węglowy na ogrzewanie gazowe bądź pompę ciepła. Dlatego nie mniejsze znaczenie niż inwestycyjny zapal gminy mają działania edukacyjne i kampanie podnoszące społeczną świadomość na temat zmian klimatycznych. I tego, co może zrobić każdy z nas dla lepszej... atmosfery i klimatu.

Po eko-edukację do CEE

Co ma zrobić mieszkaniec Gminy Czechowice-Dziedzice, gdy chce zmniejszyć „na własnym podwórku” emisję gazów cieplarnianych i swój ślad węglowy, a nie wie, jak się za to zabrać? Z pomocą przychodzi tu Centrum Edukacji Ekologicznej w Czechowicach-Dziedzicach. Można zadzwonić i umówić się do CEE, aby skorzystać z usług ekodoradcy lub konsultacji w ramach programów ekologicznych, na przykład „Czyste Powietrze”. Fachowi ekodoradcy i konsultanci są dostępni w wybrane dni tygodnia i chętnie pomogą dobrać optymalne rozwiązanie dla budynku, a także doradzą, czy jest możliwość skorzystania na ten cel ze wsparcia ze środków publicznych.

Podczas gdy dorośli mieszkańcy z pomocą CEE wymieniają piece i ocieplają swoje domy, młode pokolenie przygotowuje się do odgrywania znaczącej roli w ochronie powietrza i klimatu w przyszłości. Dlatego też szczególnym elementem czechowickiego „zielono-niebieskiego” projektu jest jego część skierowana do dzieci i młodzieży. Jest to bardzo ważna grupa odbiorców - ogromne znaczenie ma wpajanie od najmłodszych lat szacunku dla przyrody i naszej planety oraz wiedzy o zagrożeniach, na jakie są one narażone.

Mając na uwadze ważną rolę młodego pokolenia w budowaniu świadomości ekologicznej i klimatycznej oraz wspólnej przyszłości, Centrum Edukacji Ekologicznej w Czechowicach-Dziedzicach organizuje w ramach projektu edukacyjne konkursy ekologiczne, dedykowane dla uczniów gminnych szkół podstawowych, mające na celu podniesienie poziomu ich wiedzy na temat zmian klimatu i ich skutków. Trzy pierwsze konkursy już ruszyły, a ich tematyka jest ściśle związana z realizowaną kampanią prasową. Zagadnieniami, których dotyczą, są znaczenie bioróżnorodności, alternatywne środki transportu oraz właśnie ochrona powietrza.

Czujniki sprawdzają

Działania inwestycyjne i informacyjno-edukacyjne Gminy Czechowice-Dziedzice mające na celu ochronę powietrza, którym oddychają mieszkańcy, wspierają liczne punkty sygnalizujące poziom zanieczyszczenia powietrza. O stanie powietrza informują przez 24 godziny na dobę m.in. czujnik Air-Fox, umieszczony na ścianie budynku edukacyjnego CEE, ekosłupki Air-Sensor, zlokalizowane w kilku miejscach na terenie gminy, a także system czujników do pomiaru jakości powietrza Syngeos. Te ostatnie mierniki znajdują się m.in. na budynkach gminnych szkół, a wyniki pomiarów są stale prezentowane na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, jak również na tablicy elektronicznej zlokalizowanej w centrum miasta na budynku Straży Miejskiej. Gmina zabiega ponadto o umieszczenie na jej terenie automatycznej stacji pomiarowej zanieczyszczeń powietrza Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

★★★

Projekt „Z zapalem przeciw zmianom klimatu - zielono-niebieska infrastruktura w Gminie Czechowice-Dziedzice” jest współfinansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 (w ramach programu: „Środowisko, Energia i Zmiany klimatu”, obszar programowy: Klimat) oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (na podstawie umowy nr MFE-OG.07.03.01-12-0043/21-00 z dnia 26 listopada 2021 roku). Szczegóły na www.klimatyczne.czechowice-dziedzice.pl.